ఇప్పటి పావురం రేపటి నెమలి

ఏపని చెయ్యకూడదనుకుంటామో, ఆపనే చెయ్యాల్సి వొచ్చే పరిస్థితి ఏర్పడుతుంది. అదేం కర్మమో, కూడదనుకున్న పనిపట్ల కాస్తోకూస్తో యిష్టంవుండి, ఆ యిష్టాన్ని ఎదుర్కోడం యిష్టంలేక, దూరంగా తోసేసి, అదికూడదు. అని నిర్ధారణ చేసుగోటం జరుగుతుందేమో. కామేశం విషయం చూడండి. కూడదనుకున్న పని చెయ్యాల్సి వొచ్చింది. సొంతింట్లో వొక భాగం అద్దెకివ్వడం. అద్దెకొంపల్లో అగచాట్లుపడిపడి, విసిగెత్తి ఆ రెండెకరాలూ అమ్మేసి, మరో ఆరువేలు అప్పుచేసి ఇల్లు కట్టుగున్నాడు. ఆ అప్పు తాలూకు రెండువేలు వుండిపోయింది. తీరిపోతుంది రేపో, మాపో, బెంగలేదు. చెయ్యవల్సిన కథలూ, కార్యాలూ ఏమీలేవు అమ్మాయి అత్తవారింటికెళ్ళింది. అబ్బాయికి పాట్నాలో ఉద్యోగం, ఇంక తనూ భార్యా ఇల్లంత పెద్దదీ కాదు. తమకి సరిపోతుంది. ఎవరన్నా వచ్చినా మరోగదుంది. దాని వెనకాల మరో చిన్నగది – స్టోర్‌రూమ్‌గా భావించి, పాత మడతమంచం, రెండు పేముకుర్చీలు పడేశాడు. ఆ గది ముందు కాస్తంత వరండా, పడక్కుర్చీ వేసుకు కూర్చోవచ్చు–కూర్చుని దూరంగా కొబ్బరిచెట్ల నడుంగా సూర్యాస్తమయం చూడొచ్చు.

ఉండదల్చుకుంటేనే కొంప కట్టుకోవాలన్న తత్వం కామేశంది. ఉన్నాక అందులో మళ్ళా వాటా అద్దెకివ్వకూడదు. ఈ విషయమై అతనిది ఖచ్చితమైన అభిప్రాయం. బి. ఎ. ప్యాసయ్యాడు–అబ్బో చాలా వెనక - ఫిలాసఫీ బి. ఏ. ఆ రోజుల్లో ఫిలాసఫీ బి ఏ. అంటే హేళనగా వుండేది–ఎందుకో మళ్ళా మనది ఋషులు, యోగులు, మునులూ వున్న దేశంగా బడాయిలు చెప్తారు. ఈ తత్వం, గిత్వం, ఉపన్యాసాలలోనూ,

పుస్తకాలలోనూ తప్ప, ఎవడికాన్నా వాలి! ఈ మనుషులికి కావల్సింది డబ్బు గడించడం, ఏదో పొట్టగడిస్తే చాల్దూ ? అదనంగా డబ్బుంటె పాడుబుద్ధులు పుడతై; చెడిపోతారు. ధనాశకి అంతంటూ వుందా, పోదురూ.

మనం వుంటున్న ఈ భూలోకమే వొక పెద్ద అద్దెకొంప. యజమాని పరమాత్మ, ఖాళీచేయించి తీరుతాడు. ఇంక ఇందులో మళ్ళా కొంత మరొకరికి అద్దెకివ్వడమా ? మనతో పాటు వాణ్నికూడా ఖాళీ చెయ్యమనడమా ? కట్టుకున్న కొంప సంగతీ అంతే. నిజానికి 'ఇది నాది' అని చెప్పుకోవాలంటే ఇల్లు వుండితీరాలి. ఏ భూకంపమో రాకపోతే, పునాది గట్టిదైతే నాలుగు కాలాలపాటు వుండేది ఇల్లొక్కటే. వెళ్ళేటప్పుడు కోటి తీసేసి కొడిక్కివాలి. అంతే జీవితం. పైకి వెళ్ళాక పరమాత్మ నైలాన్ పంచే ఇస్తాడో, టెరిలిన్ కోటే ఇస్తాడో మరి నగ్నంగా విహరించమంటాడో వెళ్ళాక చూడాలి.

కాని అద్దెకి ఇవ్వక తప్పిందికాదు;— ఆ దంపతులకి. అద్దెకివ్వడమేమిటి, అసలు ఊరకే వుండమనాలనిపించింది. కాని సరస్వతి వొప్పదు. మంచిదే—కాని అతిమించి కూడదంటుంది. అనుకోకూడదుగాని, సరస్వతిని డబ్బు కాపీర్నం పూర్తిగా విడలేదు — తనతో పాతికేళ్ల కాపరం చేసి కూడా.

ఆ అబ్బాయిని చూడగానే అతని వెనకాలే వచ్చి బెంచిమీద కూర్చున్న ఆ అమ్మాయిని చూడగానే, ఇంట్లో వాటా యివ్వాలనిపించింది. అతనిపేరు రామమూర్తి—వయస్సు పాతికపైన,ముప్పైలోపు. కోల మొహం, నాజూకైన ముక్కు, మంచి ఎత్తయిన నుదురు, పట్టుదలని సూచించే పెదవులు, గడ్డంనడుమ నొక్కు అందంగా వంగి నుదిటి మీదికి జారే వుంగరాలజుట్టు—కండ్లజోడు తీసేస్తే స్ఫుటంగా మెరిసే కళ్ళు, ఆ పిల్ల— అతని భార్య కుమారి ఆకర్షణీయమైన మొహం ఆకర్షణంతా అమాయకత్వంలో వుంది. జాలిగా చూస్తుంది. విశాలమైన గుండ్రంగా వుండే కళ్ళే

అయినా కాటుక అటుఇటు పొడుగ్గా పెట్టడంవల్ల కాబోలు చేప ఆకృతిలో కనబడతాయి. మృదువైన చర్మం-మరీ నలుపు కాదు. కాస్తంత పక్క పాపిట, వెడల్పాటి జడ – మెడలో వొక్కటే గొలుసు. కుడిచేతికి ఒక గాజులజత, ఎడమచేతికి రిస్టువాచ్. ఆ రిస్టువాచే నచ్చలేదు కామేశంకి. అది నాగరికతకి చిహ్నం. ప్రాచీన హైందవ సంప్రదాయానికి, ప్రకృతి శోభకి విరుద్ధం. గజిబిజి ప్రింట్ డిజైన్‌చీర-ఎరుపు జాకెట్-మోచేతిక్రిందికి దిగింది – అంచులేదు. చిత్రం, ఆ ప్యాంకు కంతలోంచి రెండుమూడుసార్లు చూసినప్పటికీ, కామేశానికి ఇన్ని జ్ఞాపకం వుండడం, అతనికే ఆశ్చర్యం వేసింది. నెల క్రితం నూటపది రూపాయలు బ్యాంక్‌లో వేశాడు రామ్మూర్తి. ఈ నెలరోజుల్లోనూ, మూడుసార్లొచ్చి, తొంభై తీసేశాడు. అతనికేం ఇబ్బంది వచ్చిందో, ఇవాళ ఉదయం కుమారి వొచ్చి ఆ ఇరవై తియ్యడానికి కాగితం తెచ్చింది.

"ఏం, ఎకౌంట్ మూసేస్తారా- ? కనీసం పదేనా వుంచాలి" అన్నాడు కామేశం.

"పోనీ పదివ్వండి," అంది అమాయకంగా.

బ్యాంక్ లోంచి డబ్బు లాగేస్తుంటే, ఆ తీసే వారి సమస్య లేమిటో ఊహించడం సరదా కామేశానికి.

ఇరవై కావలసి వచ్చిందా అని అడిగాడు.

"గదివాడు తొందరచేస్తున్నాడు" అని వెళ్ళి మధ్యాహ్నం మళ్ళీ ఒచ్చింది కుమారి. ఈసారి రామ్మూర్తి కూడా వచ్చాడు.

కబుర్లలో తెలిసింది వాళ్ళకి ఇల్లు కావాలి. ఎడ్వాన్సు ఇచ్చుగో లేరు. అది లేకుండా ఎవ్వరూ ఇవ్వడం లేదుట. ఒక్క గదైనా చాల న్నారు. ఎప్పుడు ఖాళీ చెయ్యమంటే అప్పుడు ఖాళీ చెయ్యడానికి సిద్ధం అన్నారు. కామేశం కరిగి పొయ్యాడు. వెనకెప్పుడో కాలేజీలో ఒక ఇంగ్లీషు కావ్యం చదివాడు. పారిపొయ్యే ప్రేమికుల కథ ఆ కావ్యం లోనిది. పారిపోతుంటే పెద తుఫాను చెలరేగుతుంది. ఏటివొడ్డుకు

వస్తారు. ఆ ఏరు దాటి తమని వెంటాడే వారి బారి నుండి తప్పించు కోవాలి. కాని ఆ తుఫానులో ఏరు దాటేసేందుకు ఏ పడవ వాడూ సిద్ధపడడు. ఆ ధరికి ఒక ముసలాడు సిద్ధమౌతాడు. దాటేస్తాను ఎక్కమంటాడు. అవతలి ఒడ్డున క్షేమంగా దిగవిడుస్తాడు. కృతజ్ఞత చెపుతూ తాతకి ఏదో ఇవ్వబోతాడు యువకుడు. నాకేమీ ఒద్దంటాడు పడవ తాత.

"నీ కోసం కాదు— ఆ బుల్లెమ్మను చూసి దాటేశా" అంటాడు.

కామేశం స్థితి అలాంటిదే. తనింట్లో రెండు గదులు ఖాళీగా వున్నాయి. వెంటనే వచ్చి ప్రవేశించమన్నాడు. ఇష్టమొచ్చినంత ఇవ్వమన్నాడు సరేనని ఆ దంపతులు వెళ్ళిపోయారు.

నిర్ధారణ జరిగిపోయింది. మాటిచ్చేశాడు. కాని, సరస్వతిని ఒప్పించాలి. తన కెందుకు అంత తొందర, ఫలానా అద్దె ఇవ్వండి అని చెప్ప కూడదూ. ఈ అతి మంచితనమే అనర్థమంటుంది సరస్వతి. మొదట్లో భయపడ్డాడు కామేశం. భార్య ఏం గొడవ చేస్తుందోనని, వాళ్ళకి ఎందుకు ఇస్తానన్నాడో ఏదో ఒక కథ అల్లి- కొంత నాటకం ఆడి ఆమెను ఒప్పించాలనుకొన్నాడు. కాని, అబద్ధం బయటపడితే ఆవిడతో మరీ ప్రమాదం. అదీకాక ఈ ఆడాళ్ళున్నారే చిత్రం. కొన్ని విషయాలు ఇట్టె పట్టెస్తారండీ. చెప్పాల్సినవన్నీ వేళ్ళ మీద లెక్కించి చెప్పాడు. తనకి బ్యాంకులో పని గనుక. జమా ఖర్చులాంటి చిట్టా తయారు చేసుకున్నాడు. సందు చివరి ఇల్లు. తామిద్దరూ లింగు లిటుకూ అంటూ వుంటారు. రోజులు బాగుండ లేదు. కాపలాకి కుక్కని పెంచుదామంటే ససేమిరా వల్లకాదంటుంది. పోనీ, సందడిగా వుంటారు. అద్దెడబ్బులతో కొంపమీద వున్న ఆ కాస్త అప్పుతీర్చొచ్చుగా. ఇదిగో ఈ చివరిమాట చెప్పడంతో సరస్వతి ముఖం విప్పారింది. ఉప్పు, కారం, సరయిన పాళ్ళలో అతని కంట్లోగాక పులుసులో పడ్డాయి ఆ పూట.

ప్రతిరోజూ ఒక అరగంటయినా భార్యతో యుద్ధం చెయ్యకపోతే

గడువదు కామేశంకి— వాగ్ యుద్ధం, అందులో సరస్వతి దిట్ట. వెనుక యుద్ధాలంటే, ఇరుపక్షాల సైనికులు బోలెడంత తయారై, వ్యూహంగులన్నీ అమర్చుకొని, సామగ్రి సిద్ధం చేసుకొని యుద్ధానికి దిగేవారు. సరస్వతికి ఇవేవీ అక్కర్లేదు. ఆమె ఎప్పుడూ సిద్ధమే. వెనక యుద్ధాలకి కారణా లుండేవి. రాజ్యం కబళించాలనో, శత్రురాజు చెల్లెల్ని లేవదీసుకు పోవ డమో— ఏదో కారణం. సరస్వతికి కారణాలతో నిమిత్తం లేదు. నిష్కా రణంగా ఉత్త పుణ్యానికి సమరం జరపగలదు. ఈ పూట ఆరింటికే ఇంటికి రమ్మంటుంది. అట్లాగే వస్తానంటున్నాడు కామేశం. అట్లాం టప్పుడు కూడా దెబ్బ లాడగల్దు సరస్వతి.

"వస్తా నంటినిగా"

"అనడం మట్టుకే"

"ఓసే, ఇదివరలో ఎన్నిసార్లు రాలేదు ?"

"మీ అంతట మీరే రావటం కాదు"

"ఇప్పుడేం చెయ్యమంటావ్ ?"

"సరిగ్గా ఆరింటికి రమ్మంటా"

"వస్తానంటినిగా"

"అనడం కాదు"

"నువ్వనే దేమిటి— గడియారం మల్లు ఆరుకి తిప్పి, బయట కెళి ఇప్పుడే రమ్మంటావా ?"

"నే అల్లా అనలేదు"

ఆ విధంగా సాగుతుంది. ఆమేదో అంటుంది. అతనేదో అంటాడు. ఆదివారమైతే, తాపీగా కూర్చొని ఒక గంటైనా జగడమాడందే వారికి తోచదు.

ఆ దంపతులు— రామ్మూర్తి, కుమారి వచ్చి చేరారు. ఆ పక్క రెండు గదులు— ఆక్రమించారు. గదుల్లో రెండు కిటికీలు, ఇటువైపుకే తెరచి వున్నాయి. ఏదో గళ్ళ చీరని కర్టనుగా అమర్చింది కుమారి.

వాళ్ళేం చేస్తున్నా ఇటు వారికి కనిపిస్తూనే వుంటుంది పాపం. ఆ వరండా ఇవతల గది వంటిల్లు— కిటికీ తలుపు వూడింది. బాగుచేయించాలి. ఏమిటో బోలెడు చిల్లర పనులు చేయించాలి— కలసి రావడం లేదు. ఆ గదుల్లో వుండిపోయిన పాత కుర్చీలు. మంచం తెచ్చేసుకుందా మన్నాడు కామేశం.

"తెచ్చి ?"
ఏ మనాలో తెలియదు
"పాత వెందుకని ?"
"ఏం పాతవైతే"
"నల్లులూ, గట్రా"

"కొత్తవి కొంటిరిగా, అవి వేసిరండి." మొదట ఇది వెటకార మేమోనని భయపడ్డాడు కామేశం. కాదుట. నిజంగానే వేసిరమ్మంది. ఎందుకో ఇంత దయ మర్నాడు తెలిసింది. కుమారి మంచిపిల్లట. కల్ల కపటం ఎరుగదట. భర్తని కనిపెట్టుకుని వుంటుందిట. వారి అన్యోన్యానికి గాలిపోయిన రబ్బరుబంతి లాగైందట.

ఆ రామూర్తి మరీ మంచివాడట. పెళ్ళానికి తెగ చాకిరీ చేస్తాడట. చీరల మడత లెడతాడట. తనే దుస్తులు ఉతికి ఇంట్లోనే ఇస్త్రరి చేస్తాడట. వంటింట్లో కూడ ఏదో సహాయపడుతూనే ఉంటాడట. మరో రెండు రోజు లయ్యాక మరికొన్ని విషయాలు బైటపెట్టింది సరస్వతి. సాయంత్రం సూర్యుడస్తమించాక. వెన్నెట్లో ఆ బుల్లి వరండాలో ఇద్దరూ చాపేసు క్కూర్చుంటారట. అతని వక్షంపై తలానించి పడుంటుందట కుమారి. అతను జుట్టు నిమురుతూ నక్షత్రాలకేసి చూస్తూ, నిశ్చింతగా గడుపు తారట. మాట్లాడుకోరు కంఠం దించి చెబుతోంది సరస్వతి.

నిన్న మధ్యాహ్నం హాల్లోకొస్తూ, చూడకూడదనుకుంటూనే అటు చూశాను. ఏం చూశానో తెలుసా. కుమారి నిలబడి అద్దం చూసుకొం టూంది. కలకల్లాడే ముఖం. వెనకాలే వచ్చి ఆమెను గట్టిగా కౌగలించు

కొన్నాడు. యేం భయపడిందో, చేతులో అద్దం వదిలేసింది. కిందపడి ముక్కలైంది. పోనీ అద్దం పోయిందన్న బెంగేనాలేదు- ఆ గాజు ముక్కల్ని వెదకడమూ యేమన్నానా — అటుతిరిగి, అతని మెడచుట్టు చేతులువేసి అహ్వా— వాక్యం పూర్తి చెయ్యకుండా. తొట్రుపాటు ఆవేదనా కనబడ్డింది మొహంలో.

వాళ్ళని అంతగా పొగట్టం చూసి, కామేశం లోలోన విసుక్కున్నాడు. వాళ్ళతో లడాయి పెట్టుకోకుండా, మంచిభావంగా వుంటే చాలు. అతనంతకంటే కోరడు. కానీ, మరీ మెచ్చుకోవడం, మొదలెట్టేసరికి కామేశం కాస్త చిరాకుపడ్డాడు. సౌందర్యతత్వం బాగా చదవడంవల్ల కాబోలు, కామేశానికి ఉద్రేక ప్రకర్ష సరిపోదు. సమగ్రమైన దృష్టి అలవర్చుకోవాలంటాడు.

అంతమాత్రంచేత కామేశంలో ఏ మార్పూ రాలేదనుకోకూడదు. కూడదనుకుంటూనే, తనూ, ఆ యువక దంపతుల నిత్యకృత్యాన్ని కిటికీలోంచి చూస్తూనే ఉన్నాడు. మిఠాయి కొన్నా కొనకపోయినా- చాకలాణ్ణి పెట్టుకున్నట్లు లేదు— గులాబీలు మాత్రం తెస్తాడు రామ్మూర్తి, ఒక్క గులాబీని కుమారిజడలో అమరుస్తాడు. బాల్కనీమీద ఆమె కుర్చీలో కూర్చుని వుంటే, అతను కింద కూర్చుని, ఆమె ఒడిలో తన తల ఆనిస్తాడు. ఆమె అతని జుట్టు నిమరుతూ వుంటుంది. అతని కేంపనో కనక్కోలేదు. ఎప్పుడూ ఆమెతో ఇంట్లోనే వుంటాడు. సినిమాలకి, షికార్లకి వెళ్ళరు. వాళ్ళ ప్రేమకి రాత్రి చాలినట్లు లేదు. పగలు కూడా— ఆనందంతో, ప్రేమతో వాళ్ళ మొహాలు వెలుగుతున్నాయి. రోజురోజుకి బాగుంటున్నారు. స్వస్తికా ఆకారంది. ఎరుపు, తెలుపు రాళ్ళతో పొదిగిన— దుద్దులు చెవలకి అమర్చుకుంది కుమారి. కాని ఏం లాభం. ఆ జుట్టుని చెవల మీదికి లాగి, వాటిని కనబడకుండా చేసుకుంటోంది అదేం ఫేషనో.

“హవ్వ — తల దువ్వి జడకూడా అతనే అల్లుతాడండీ” అంది సరస్వతి.

"ఎంచక్క, చెవలమీది జుట్టు పైకి లాగి—ఇటురంకి. రహస్యం — చెవుల్ని ముద్దెట్టుకుంటాడేమిటి! ... ... జడని విప్పి విడదీసి తన మొహంమీద కప్పుకుంటాడు... ఆపిల్ల అసలు జాడీలే వేసుకోదు...!"

అల్లా గానం చేస్తుంది సరస్వతి. అది చెప్పడంలో, ఎంతో ఆనందం పొందుతున్నట్లు తెలుస్తూనే వుంది. తను ఇంటికి రాగానే, వాళ్ళు ఏవేం చేసిందీ, చోద్యంగా చెబుతుంది అతనితో యుద్ధాలు మానేసింది. కోపం పోయింది. విసుగు తగ్గింది. చీదరించుకోవడంలేదు. సాయంత్రం తను ఇంటికి వొచ్చేసరికి. స్నానం చేసి, కొత్తచీర సింగారించి, తల్లో చామంతి, దవనం అమర్చి తనముందు కూర్చుని కులాసా కబుర్లు మొదలెట్టడం ప్రారంభించింది. కాసేపు డాబామీద కూర్చుని కబుర్లు చెప్పుకుందామంటోంది తన తొడమీద తల ఆనించి కబుర్లు సాగిస్తోంది.

నడివయస్సు స్తబ్ధత దిగవిడిచి, వెనక్కి యౌవ్వనంలోకి ప్రయాణం సాగిస్తున్నామా అన్న అనుమానం రాసాగింది కామేశంలో. వెంట్రుకలుతెల్లబడుతున్నాయి. జుట్టు పల్చబడుతోంది. నడుం వెడల్పువుతోంది.వొంపులు బలుస్తున్నాయి. మూలపళ్ళు ఊడటం జరుగుతోంది. ఉక్క, ఒళ్ళు పేలడం, స్పర్శ సన్నగిల్లడం, చిరాకు, డబ్బు కాపీర్నం కీర్తి దాహం సంఘంలో పలుకుబడిపట్ల వ్యామోహం, మర్యాద, గుంభనం— వీటిని విడిచి శరీరం ఎక్కడికి పోతుంది? శరీరం కృశిస్తే ఆత్మ బలం పెరుగుతుందను కోవడం వెర్రి, అసలు శరీరమే ఆత్మ అన్నది చార్వాకుల తత్వం — వెనకి చదివింది — తన కిష్టం. చార్వాకులు దేహాత్మవాదులు వారిది భౌతిక వాదం బృహస్పతి నెలకొల్పాడు మొదట్లో. జావాలికూడా, లోకంలో రాజుకి మించిన దైవం లేదన్నాడట. బుద్ధుడి సమకాలికుడైన అజిత కేశకంబలిన అనే ఆయన కూడా ఈవాదాన్నే బోధించాడుట. అట్లాగే భగురి అనే ఆయన—ఈ జగత్తుకి సృష్టికర్త అంటూలేడు తనకు తనే ఆయన ప్రమాదవశాత్తు పుట్టుకొచ్చిం దన్న స్వభావ వాదం ప్రచారం చేశాడుట. నరకంలేదు. నరకాన్ని కల

రులు సృష్టించారు. బాధలేకుండా, శరీరసుఖం పొందటమే. మోక్షం, ఈ లోకం; శరీరం, భౌతిక ఆనందం – ఇవే యదార్థాలు, స్వర్గనరకాలు మాయ, కల్పితాలు, కామ ఏవ ఏకః పురుషార్థః ప్రేయసని ప్రేమించి సుఖించు –రేపు చచ్చిపోతావు. అంటుందిచార్వాక తత్వం. ఈ రకం తత్వాన్నే – 'ఎపిక్యూరస్' అరిస్టిప్పస్' – అనే గ్రీకు తత్వజ్ఞులు కూడా బోధించినట్లు జ్ఞాపకం. రేపటి నెమిలికంటె ఇప్పటి పావురం మంచిది." అట్లాంటి పావురాలు, రామ్మూర్తి, కుమారి, ధన్యజీవులు. ప్రేమద్వారా మోక్షాన్ని, పరమాత్మని, ఆనందాన్ని సాధిస్తున్నారు. వెసరాలపై, వారి ప్రభావం ఎంతో వుంది. సరస్వతిపై బోలెడంత. వెంకట రోజులు ఎన్ని సార్లు స్మరించినా, తామిట్లాంటివి చేసినట్లు గుర్తు రావటంలేదు, అప్పుడు భయం, సిగ్గు, ఇంట్లో మరో మనిషి వుంటె, భార్యతో మాట్లాడంగాని. చూడ్డానికి కాని వీలుపడేదికాదు. మళ్ళా చిత్రం, పిల్లలూ పుట్టుకొచ్చారు!

ఆ సాయంత్రం పుస్తకాలషాపులో కెళ్ళాడు కామేశం ఎవరో స్నేహితుడితో. ఆ స్నేహితుడు, ఒక మిత్రుడి పెండ్లికి, బహుమతిగా పుస్తకం కొనిద్దామంటే తనూ వెళ్ళాడు.

అక్కడ చూశాడు వాత్స్యాయమని కామసూత్రాలు– ఇంగ్లీషు గ్రంథం. వాత్స్యాయనుడి ప్రభావంచాలావుందిట చార్వాకుల తత్వం పైన ఆ పుస్తకం నిండా బూతు బొమ్మలు సిగ్గేస్తుంది ఇందులో ఏముందో చూద్దాం. జ్ఞానమే శక్తి అన్నాడు ప్లాటో పండితుడు. అన్నీ తెలుసు కోవాలి. మొత్తానికి కొనేశాడు. భద్రంగా తెచ్చాడు ఇంటికి. సరస్వతి స్నానం గదిలో వుంది. అమ్మయ్య, అనుకుని ఆ పుస్తకాన్ని ఒకమూల దాద్దామని, అలమార్లో వస్తువుల్ని కెలుకుతూండగా, సరస్వతి స్నానం గది తలుపు చప్పుడయింది! అక్కడేదో లావాటి పాత పుస్తకం వుంటే, ఆ పుస్తకం విప్పి, పుటల మధ్య తనుకొన్న కామ సూత్రాల పుస్తకం దాచి; దానిమీద పాతపత్రికలు పడేసి, అలమారు మూసి, చడి చప్పుడు కాకుండా భార్యని ఆహ్వానించాడు కామేశం.

ఆ నెల డబ్బు అవసరమొచ్చింది. కామేశం మూడు నెలలు గడిచాయి- రామమూర్తి అద్దె ఇవ్వలేదు. ఆ ప్రశంసే ఎత్తడంలేదు. సరస్వతిని అగడమన్నాడు కామేశం. మీరే అడగండంది.

ఒక ఉదయం వెళ్లాడు. సకిలించి, గొంతు సవరించు కున్నాడు. వంటింటి గదిలోంచి బైటకొచ్చింది కుమారి స్నానం చేసినట్లులేదు. బొట్టు లేదు జడంతా పూడిపోయింది. ఆ చీరా బాగుండలేదు. అమాయకంగా నవ్వింది- ఎత్తుకు ప్రాకలేక లోనికి దిగజారిన సముద్ర కెరటంకి మల్లె- మొదటి పేజీ చించేసిన బ్యాంక్ లెడర్ గ్రంథమల్లె.

"ఆయన బయటికి వెళ్ళారు" అంది కుమారి.

"మరి... మరి... మూడు మాసాలు..." అని మిగతాది చెప్ప లేక పోయ్యాడు ఆమె ఎందుకో సిగ్గుతో తల వంచుకుంది. కాలి బొటన వ్రేలితో నేలమీద ఏదో గీస్తోంది.

"అందుకే... వెళ్ళారు" అంది.

అందుకే వెళ్ళడం ఏమిటా అనుకున్నాడు కామేశం. మరెవ్వరి దగ్గరన్నా చేబదులు తెద్దామనా ? బ్యాంకులో ఎకౌంటు అంతా అయి పోయింది డిపాజిట్ మినహా.

"కాఫీ తెచ్చేదా ?"

"వద్దులె..."

లేచి, తలుపు వేసుకో అని తన వాటాలో కొచ్చేశాడు కామేశం కిటికీ తలుపు బాగుచేయించాలి. అద్దంపై గుడ్డలు కట్టి గడుపు కుంటు న్నారు ఆ దంపతులు. అందులోంచి వారి చేష్టలన్నీ బయిటికి కనిపిస్తు న్నాయి. కనిపిస్తున్నాయి గనుక చూడటం జరుగుతోంది. ఇంక అలా చూడకూడదు. తలుపు సందుల్లోంచి, తాళంచెవి కంతల్లోంచి – చూడడం అపరాధం అలాగే ఇతరుల ఉత్తరాలు కూడా చదువకూడదు.

మరోనెల గడిచాక సరస్వతి దూరపు బంధువు లెవరో చనిపోయా

రన్న వార్త వచ్చింది. దుఃఖించింది. కామేశం సానుభూతి కనబరిచాడు. అతను బ్యాంకీకు వెళ్ళగానే, కుమారి వచ్చి విషయం తెలుసుకొని, సరస్వతి ఎదురుగా కూర్చుని ఓదార్చింది. మధ్యాహ్నం రామమూర్తి రాగానే వెళ్ళిపోయింది కుమారి.

సాయంత్రం పోతన్నగారి భాగవతం కోసం వెదికింది సరస్వతి. కష్టాలొచ్చినప్పుడు భాగవతం చదువుకుంటుంది. కామేశం కోప్పడేవాడు. కష్టాలొచ్చినప్పుడే మనవాళ్ళు భారత భాగవతాలు చదువుతారు. ఉత్తప్పుడు వాటి జోలికి పోరు. ఇది తప్పంటాడు ఆ సత్కృత గ్రంథాలు సంతోషంగా వున్నప్పుడు చదువుకోడానికి పనికిరాకపోవడం విశేషం అంటాడు. మన వారిదంతా శ్మశాన వైరాగ్యం అంటాడు. ఆ గ్రంథాలు చెప్పే సందేశ పరంపరంలో ఒక్కదాన్నైనా జీవితంలో అసలు జరిపితే ధన్యులే. అదీ చెయ్యరు. దొంగ వేదాంతం, దగానీతి. వీళ్ళు చేసేదొకటి, చెప్పేదొకటి. పగలు ఒకనీతి. రాత్రి మరొక నీతి. ఇది రెండు నీతులజాతి అందుకనే అందరు దేవుళ్ళు, అన్ని ఆలయాలు. ఎన్నిసార్లో ఈ విషయంలో భర్తకీ తనకీ యుద్ధాలు జరిగేవి.

కనీసం కష్టాల్లోనైనా, చదువుకుని అఘోరిస్తే ముక్తి పొందుతా రంటుంది సరస్వతి. కనీసం తుదిఘడియలలోనైనా దేవుడి పేరు ఉచ్చరిస్తే మోక్షం పొందుతారు. వారిని చూపిస్తే తుదిఘడియల్లో "పీచు" అంటాడు, అన్న లోకోక్తి అందుకనే ప్రచారమైందంటాడు కామేశం.

అమ్మయ్యా. ఇదిగో దిక్కడ దొరికింది భాగవతం. ఈ పత్రికల కట్ట కింద అట్టలు వూడిపోయాయి. ఇదేమిటి ఇంత లావుంది. పైకితీసింది. అందులోంచి మరో పుస్తకం ఊడిపడింది భాగవతం పిల్లల్ని పెడుతోం దేమిటి ? అది ఇంగ్లీషు పుస్తకం కొత్తది. పుటలు తిప్పింది, బొమ్మలు... బూతు బొమ్మలు. చ. ఛ. మూసేసింది. ఈయనకి ఈ వయసులో ఈ బుద్ధులేమిటి ? మళ్ళా తీసింది. ఇంకా వున్నాయి. బొమ్మలా ఆడ మగ కలిసి ఛీ ఛీ... సిగ్గుశరం లేదు ఈ మొగాళ్ళకి. కామేశం వచ్చిన అలజడైంది.

"ఈ పుస్తకం ఏమిటండీ, ఆఫీసులో కొత్త పిల్లని ఎవర్నైనా వేశారా ? మనిళ్ళలో వుండాల్సిన పుస్తకమేనా— మీకేమన్నా మతి పోతోందా..."

ఇంకా చాలా సేపు సాగించింది.

"అదా... అది. రంగారావని... మా ఆఫీసులో వున్నాడులే. వాడికి పేళ్ళట. పెళ్ళికానుకగా - చవకలో వచ్చింది. ఈ పుస్తకం ఇస్తే తీరిపోతుందంటే కొన్నాను. మరో ఇద్దరుకూడా ఇలాంటివే కొన్నారులే— నేనొక్కణ్ణే కాను."

"ఎవడా రంగారావు...శుభలేఖ చూపించండి" అంది సరస్వతి. కామేశం గుండె జారింది. ఇదిగో ఇట్లాంటి వివరాల్లోకి దిగుతారు ఈ ఆడవాళ్ళు అదే చిక్కు. వీళ్ళకి అందుకే పరమాత్మ చింత లేకుండా పోతూంది. ఆధ్యాత్మిక జీవితానికి తగరు వీళ్ళు. దేవుడి విషయం చూడండి. లోకాన్ని సృష్టించిపారేశాడు. ఒక లీలగా, గమ్మత్తుగా అంతే - అందులో వివరాల్ని గురించి పట్టించుకోలేదు. ఆయనకి అందులో ఏమున్నాయో తెలియదు కూడా — అందమైన మంచుకొండలు, నదులు, సరస్సులు, కుమారి చక్కదనం వున్నాయి. రక్తంపీల్చే జలగా, వికృత మైన వానపాము, పేడపురుగు, దోమ, నల్లి, ఖడ్గమృగం...సరస్వతి... వున్నాయి. అమ్మో, ఇవన్నీ పైకి అనకూడదు.

"ఆఫీసులో పడేసినట్టున్నాను."

"ఎప్పటి పెండ్లి ?"

"వొచ్చాక పార్టీ ఇస్తాడుగా. అప్పుడివ్వొచ్చులే అని అట్టే పెట్టా" అన్నాడు కామేశం.

ఆ ఆపద అల్లా తొలిగిపోయింది. కాని మరో ఇబ్బంది ఏర్పడింది, రాత్రుళ్ళు ఆ పుస్తకం తీసి అందులో ఏముందో వివరంగా చెప్పమంది చదివి. అర్థం చెప్పాడు స్త్రీ పురుషుల అన్యోన్యం, స్నేహం, పెరగా లంటే యేం చెయ్యాలో ఎల్లా ప్రవర్తించాలో ఎల్లా ప్రేమించుకోవాలో...

అవును జగత్తంతా ప్రేమమయం. మన కుమారి, మొగుడూ, నిత్యమూ చూ పెడుతూనే వున్నారు..."

మనకి అది లేదుగనకనే ఈ పుస్తకాలు చదువుకోడం" అన్నాడు కామేశం.

"ఒకళ్ళకి మాత్రం ఎప్పుడూ వుంటుందా యేమిటి. అదుగో ఆ కుర్రతనం, ఆ వయస్సు వున్న నాలుగురోజులు. తరువాతేముంది మట్టి గడ్డ..."

"నిత్యమూ వుండాలనే వాత్స్యాయనుడి గోల. పెద్దయ్యాక చిన్నప్పటి జ్ఞాపకాలు మధురంగా వుండాలిమరి..."

"శృంగారంలో పడిపోతున్నారే..." అంది సరస్వతి – కాని తనే శృంగారంలో పడిపోతూందన్నా తన అనుమానం పైకి అనలేక పోయాడు కామేశం.

చేసిన అప్పులో యేదో అప్పు అనుకొని పక్కవాటా కిటికీలు బాగు చేయించాడు కామేశం.

"కుమారికి ఎంత భక్తి అనుకొన్నారు. ప్రొద్దుటే స్నానం చేసి— మధ్యపాపిడి తీస్తూంది మాశారా...యింత బొట్టెట్టుకొని, పట్టుచీర కట్టుకుని పూజలు చేస్తూంది. చదువుకోమని భాగవతం ఇచ్చా"

"నువ్వేమో ఈ బూతుబొమ్మల పుస్తకం పారాయణ చేస్తున్నావు అని సందు దొరికిందికదా అని లోనున్న కసిని వెళ్ళబోస్తున్నాడు కామేశం.

"అణా అద్దె లేకుండా, రాజాలాంటి వాటా ఇచ్చేసేటంత ఉదారులుగా మీరు, మీరు మట్టుకు తక్కువా ఏం—"

"నువ్వు అడగొచ్చుగా అద్దె"

"అడిగాను."

"ఏముంది ?"

"తనకి మూడో మాసంట"

పక్కన నవ్వేశాడు కామేశం.

"నవమాసాలు మోసి బిడ్డను కన్నా, అద్దె డబ్బుల బదులు ఆ పసి కందు ఏడుపన్నమాట—మనకి ప్రతిఫలం."

"మీరేగా తెచ్చిపెట్టింది."

"నీ అనుమతిలేకుండా చెయ్యలేదుగా నువ్వు 'ఊ' అంటే తక్షణం ఖాళీ చెయ్యమంటాను" అన్నాడు కామేశం.

"ఇప్పుడెల్లా అనగలమండి ! చిలకా గోరింకల్లా తిరుగుతున్న వాళ్ళని, పొమ్మనగలమా. మూడో మాసం పైగా. మీరెంత కటినులండి..."

"వూరికే అన్నానే. నువ్వేమంటావో చూద్దామని."

"నిన్న కాసిని బియ్యం ఇచ్చి వొచ్చా. పాపం లేవుట."

"సాయంత్రం. ఇంత కాఫీపొడి, పంచదార కూడా ఇచ్చిరా. అవీ లేవు."

ఇద్దరూ నవ్వుకున్నారు.

"ఏమండోయ్..."

"ఏమిటి !"

"ఆ అమ్మాయి పూజ చేసుకుంటోంది. అటూ ఇటూ చూశాడు—ఎవ్వరం లేమనుకున్నాడు కాబోలు రామమూర్తి— పీటమీద కూర్చున్న ఆమెను గట్టిగా కౌగలించుకొని తన ఒళ్ళోకి లాక్కున్నాడు-హవ్వ."

హవ్వ— దేనికి ? మొదట్లో వింత— ఇప్పుడు మామూలేగా. ఇట్లు లాక్కున్నాడా...?" అని ఎట్లా లాక్కున్నదీ ప్రత్యక్షంగా చూపే యత్నంచేసి, సరస్వతి నడుముపై చేతులువేసి బిగించాడు కామేశం.

"వెడుదురూ— ఇది సొంతంది కాదు— ఆ పుస్తకంలోనిది..." అని అతన్ని తోసేసి లోనికి వెళ్ళింది సరస్వతి.

ఆమెలో వచ్చిన మార్పుకి ఆశ్చర్యపడ్డాడు. యౌవనములో సంపర్కం వుంటె, మనలో కూడా ఆ ఛాయ పొడ సూపుతుంది కాబోలు

అనుకున్నాడు కామేశం. తనలోనూ ఏదో ఒక ఉత్సాహం చురుకుదనం వచ్చాయా అన్న అనుమానము రాసాగింది. ప్రేమికులంటే లోకానికి అంత ఇష్టం. వారి కథలు వినడానికి కుతూహలపడతారు. ప్రేమ యౌవ్వనంతో ముడిపడి వుంది. యౌవ్వనంలోనే సృష్టి శక్తులు— అదొక జ్వాల. దేవుడు నిత్య యౌవ్వనుడై ఉండాలి. దైవానికి వార్ధక్యం లేదు. అట్లా అయివుండి కూడా, మనిషి శరీరంలో నిత్య యౌవ్వనుణ్ణిగా వుంచే ద్రావకాలు— ఎన్‌జైమ్సు— హార్మోన్సు— మరికొన్ని చేర్చి ఎందుకు అమర్చలేదూ దైవం? తనలాగా మనిషి వుంటే ఓర్వలేదన్న మాట దైవం. అందుకే వార్ధక్యం—మృత్యువు. పరమాత్మలాగ యౌవ్వనంలో మాటలుండవు. చెప్పుకొనేందుకు ఏమీ వుండదు వార్ధక్యంలోనే అలివాగుడంతా— వెనకటివి స్మరించుకుంటారు. యౌవ్వనానికి జ్ఞాపకాలు లేవు. అందుకనే మంచితనం కూడా యువకులకే సాధ్యం. వారిలో కల్లా కపటం ఉండదు. పోటీపడటం ఉండదు. దేన్నో ఆశించి విఫలులై కఠినులుగా అవరు. బాహ్యజగత్తుతో పేచీ ఉండదు. డబ్బు కాపీర్నం లేదు. రోజుకి ఇరవైనాలుగు గంటలే వున్నాయన్నది తప్ప వేరే అసంతృప్తి లేదు. ఒకరి దేహాలని ఒకరు పరిశోధిస్తూ, అందులో రహస్యాన్ని అన్వేషిస్తూ, ఆ అన్వేషణలో ఆనందం పొందుతూ పరమాత్మలో ఐక్యం అయినట్లు ఒకరయిపోతారు. ఆ ఒకరు లోంచి మరొక ప్రాణి పుడుతుంది. అదే సృష్టి, దైవం ఒక్కటే అయినట్లు, స్త్రీ పురుషులు ప్రేమ పాశంలో ఒకరవడం కంటె, వింత ఏముంది!

తనలో వచ్చిన మార్పుకి నెల తర్వాత ప్రత్యక్ష నిదర్శనం దొరికింది. సరస్వతికి రెండో మాసం. రాముడు వనవాసం ముగిసినట్లు పదునాల్గేండ్ల తర్వాత మూడో కాన్పు కాదు ౪వ కాన్పు మూడో కాన్పు సంతానం దక్కలేదు. కామేశం నవ్వుతూ సరస్వతి జుట్టుని నిమురుతున్నాడు.

"అన్నట్లు, ఇవాళల్లా రామమూర్తి గాని, కుమారి గాని— కనకనబడ్డంలేదే" అంది సరస్వతి.

"స్నేహితులింటికి వెళ్ళారేమో."

ఆ మర్నాడు కూడా, రామమూర్తి, కుమారి కనబడ లేదు వాటాలోకి వెళ్ళి చూశారు. సామానులు లేవు. ఇట్టిలు లేవు పీటలులేవు. వారి స్వంత కుర్చీలు. మంచమూ తప్ప, యింకేమీ లేవు. ఖాళీ చేసి వెళ్ళిపోయారు. చెప్పకుండా అద్దె ఎగేసి వెళ్ళారు. సరస్వతికి కోపం వచ్చింది.

"తొందరపడకు. ఏదో విశేషం వుండాలి."

"ఏం విశేషం నా నెత్తి విశేషం. పాలదానికీ, చాకలికీ బాకీలే. మీకు మాబాగా చేశారు లెండి"

"చూడు ఎవరో వచ్చి పట్టున్నారు" చూసింది. ఆ వచ్చి నాయన లక్ష్మణస్వామి. కుమారి తండ్రిట. రామమూర్తి మామగారుట. విషయం చెప్పాడు.

"వాడు రాక్షసుడండీ — ఆ రామమూర్తిగాడు. మా అమ్మాయిని లేవదీసుకు పోయ్యాడు. ఇదో వెర్రిబాగుల్ది కాలేజీలో చదువుకుంటోంది. వాడూ చదువుతున్నాడు. దానికి ప్రేమయాళ మంత్రం ఒచ్చునండీ— మందోమాకో పెట్టాడు. లొంగిపోయింది— లేచిపొయ్యాడు." లక్ష్మణ స్వామి భాష మృదువైంది కాదు. ఆవేశంలో అనరాని వంటాడు. ఆయన చెప్పినవాటి సారాంశం ఏమిటంటే రామమూర్తికి ఇదివరకే పెండ్లయిందిట ఒక పిల్లాడుట. కుమారిని మోహించి ఆ భార్యని వదిలేసి, కుమారిని లేవ తీసుకు పోయాడు. తల్లి, తండ్రి గుమ్మం తొక్కొద్దన్నారు. మొదటి పెళ్ళి తాలూకు అత్తా, మామ తన్నిస్తామన్నారుట. కోర్టులో దావా వేస్తా మన్నారుట. ఆ వూరు — ఆ వూరు వెళ్ళి తలదాచుకుని, అప్పులుచేసి పరి స్థితి ముదిరేసరికి — ఆ వూరు నుంచి బిచాణా ఎత్తి వేస్తాడుట. ఉద్యోగం లేదు. సద్యోగం లేదు. పూటకి టికాణా లేదట. అమ్మాయి నగలన్నీ అమ్మేశాడుట.

"మీరు సున్నా చుట్టారు— పెద్ద గుండుసున్నా. ఇక్కడికి వస్తు న్నట్టు అమ్మాయికి వ్రాశా — బిచాణా ఎత్తేశాడు." అల్లా వెకిలిగా నవ్వుతూ, తాగినవాడల్లె వెర్రిగా వ్యాఖ్యానం చేస్తూ కబుర్లు చెప్పి వెళ్ళాడు లక్ష్మణ స్వామి.

కామేశం ఆశ్చర్యపడ్డాడు, సరస్వతి వాళ్ళనీ, అతన్ని దుమ్మెత్తి పోసింది.

"కనబడనివ్వండి. వాతలెట్టిస్తాను. ఈ లుచ్చాలకిచ్చామా మనిల్లు! ఎంత అప్రతిష్ట! మైలుపడింది ఇల్లు. పుణ్యావచనం చేయించాలి. ఇంకెప్పుడూ ఇలాంటివాళ్ళని చేరదియ్యకండి..."

రెండు రోజుల తర్వాత రామమూర్తి దగ్గరనుంచి ఒక రిజిష్టర్ సంచీ వచ్చింది. అందులో బంగారం గాజులు రెండు వున్నాయి. ఉత్తరం ఒకటుంది.

అందులో ఇల్లా వుంది

"...మామగారు మీ దగ్గరకొచ్చే వుంటారు. ఆయన మతి సరిగ్గా లేదు. కల్పించి ఏవేవో చెపుతుంటాడు. నాకు జ్ఞానం లేనప్పుడు మావాళ్లు ఒకామెను అంటగట్టారు. ఆమె ద్వారా సంతానం వున్నట్లు చెప్తాడు మామగారు. అది వట్టిది. సంతానం కలుగలేదు. జ్ఞానం వచ్చాక ఈమెను ప్రేమించాను. ఆమెకూడా ప్రేమించింది. నా కిదివరకే పెండ్లయిందని చెప్పాను. నన్ను విడిచి వుండలేనంది. ఆమెను విడిచేసి ఈమెతో వచ్చెయ్యక తప్పింది కాదు. మీ కివ్వాల్సిన అద్దెను యివ్వకుండా వచ్చేసి నందుకు క్షమాపణ చెప్పకుంటున్నాను. ఈ గాజుల జతతో సగం తీరినట్టే. మిగతాది ముందు ముందు యిచ్చుకుంటాను. ఆమెను నర్సింగ్ హోమ్‌లో చేర్పించాను. ఉద్యోగం వేట సాగిస్తున్నాను. సరస్వతిగార్కి మా నమస్కారాలు చెప్పండి. ఆమె ఋణం ఎన్నటికి తీర్చుకోలేము. అంత మంచివాళ్ళు ఈ రోజుల్లో దొరకరు. మీరు అదృష్టవంతులు. అమ్మాయి పుడితే- ఆవిడ పేరు- అబ్బాయి పుడితే, మీ పేరు..."

ఇద్దరూ నవ్వుకున్నారు.

"నీకు ఆడపిల్ల పుడితే, కుమారి పేరు పెడతావా ఏం?" సరస్వతి నవ్వుతోంది.

"మరీ దగ్గరగా నవ్వకేం- ప్రమాదం. చెడ్డవాళ్ళ మంచితనం అంతటి ప్రమాదం" అన్నాడు కామేశం.